

Píseň: S118 + **modlitba;** **Čtení:** Mk 12, 28-34

Milí přátelé,

minulé úterý jsme se věnovali dvěma dalším sporům: O daň císaři a O vzkříšení. V obou jde sice o nachytání Ježíše, ale zároveň jsou mu otázky kladeny vzdělaně a informovaně. Ježíš v nich není terčem nepoučených otázek či snad útoků. A když tomu tak bylo v Mk 11, 27-33, pak odmítl svým protivníkům odpovědět.

O oddílu o dani císaři jasně vyznívá: Bohu a lidskému vládci náleží rozličné „daně“. Bůh se o lidské peníze nezajímá - na rozdíl od všech lidí. Jde mu pouze o to, jak dar majetku užíváme. S klidnou duší (a s dobrým příkladem!) platíme daně - stát je nezbytně potřebuje.

Oddíl o vzkříšení šel pak ještě hlouběji. I tam Ježíš přináší „Hospodinovu logiku“, která bývá tak vzdálená logice světského světa: Stejně jako není problém platit daně uzurpátorovi (Judea byla v té době římskou provincií!) a tyranickému vládci, tak není možné aplikovat lidskou logikou dotažené zákony Tóry na Boží království. Po vzkříšení se lidé nerozlišují ani podle pohlaví, natožpak aby bylo zapotřebí manželství - tedy smlouvy věrnosti a lásky mezi dvěma lidmi.

Další překvapení

V dnešní oddílu přichází zákoník. Tedy zástupce třetí vlivné a důležité skupiny v tehdejší Judeji, jak jsme o tom také minule hovořili. A tenhle zákoník, překvapivě, shledal, že Ježíš dobře odpověděl jak saduceům, tak farizeům. I Ježíš se setkával s lidmi, kteří rozuměli a chápali. I Ježíš se s nimi setkával zcela nečekaně, „zničehonic“. A právě mnozí zákoníci s Ježíšem souhlasili - jako je tomu v dnešním oddílu.

Tento zákoník přichází také s otázkou. Avšak narozdíl od „některých farizeů a heerodiánů“ z v. 13 nemá v úmyslu Ježíše

nachytat. Ani zdiskreditovat jako saduceové ve v. 18¹. A nejde o otázku ledajakou! Narozdíl od farizeů, kteří se ptají po otázce banální - a narozdíl od Saduceů, kteří kladou otázku, na kterou nelze dát lidsky srozumitelnou odpověď, pokud ji vůbec lze znát. Klade otázku zcela podstatnou. Protože když jsou pevné a dobré základy, je jasná teorie, počátek a cíl, je vyjasněna podstata čehokoli, pak všední aplikace či „žití“ daného principu vyplývá samovolně právě z této jasné podstaty.

První ze všech

Které přikázání je tedy první ze všech? „Slyš, Israeli, Hospodin. Bůh náš, jest jediný pán; miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, z celé své duše, z celé své mysli a z celé své síly!“

Bible znalý čtenář samozřejmě hned indentifikoval tento oddíl jako známe Šma Jisrael² z Dt 6, 4-5. Když se však rovnou do knihy Dt podíváme, zjistíme, že vlastně chronologicky první v tomto oddílu. Prvním „příkazem“ v této kapitole je „bát se Hospodina“, podobně jako to činí např. Kazatel (12, 13) či žalmy (např. 19, 16). Tak vlastně není první ani obsahově - bázeň před Bohem předchází naši lásku k němu. Nebo by alespoň měla. Neboť vyplývá z uvědomění Božích činů, které nemohou nebudit bázeň.

Avšak jak už to bývá, pro člověka bývá přednější „co mám dělat“, než co je skutečně nejpodstatnější. Tak i Ježíš, plně v souladu s tehdejší i dnešní židovskou tradicí, předkládá nejzákladnější ze základního: Hospodina budeš milovat vším, co jsi. Tedy že Hospodin bude nejprvnějším z prvních ve tvém životě. Kdepak, aby tím byl kterýkoli člověk!

I v tom se liší člověk spoléhající na zvěst Bible od lidí ostatních: První není člověk. Nejdůležitější není člověk. Nýbrž

---

¹ Avšak je možné, že tito Saduceové přišli také s upřímnou otázkou bez jakékoli jiné agendy. Tedy jednoduše se zájmem o Ježíšův pohled na vzkříšení, ve které Saduceové nevěřili, ale farizeové ano.

² Z hebrejštiny: „Slyš, Israeli...“ Jde tedy o první slovo tohoto „příkázání.“ Podobně se původně jmenují také knihy v Tóře: Naše Genesis se v TeNaKu jmenuje Bréšít („Když na počátku...“) atd.

Stvořitel světa. Tak se nakonec nelze nikdy plně shodnout např. s původním buddhismem³. Člověk je v křesťanství maximálně druhý, jak zdůrazní i Ježíš ve v. 31.

Tak se opět hezky vrací základní biblický a starozákonní motiv: Ve víře v Hospodina nejde o etiku (kterou? čím? Jaké doby?) nebo dokonce o morálku. Hospodinův věrný je člověk zásadně převrácený vzhledem k člověku „přirozenému“. Tedy takový, který svou přírodní, genetickou, světskou a lidskou přirozenost neustále usiluje přetavit dle Hospodinovy vůle. Tedy že člověk sám i druzí lidé (!) jsou druzí po Hospodinu v životě praktickém i teoretickém.

Krásné na tomto základu je i to, že pravého křesťana bude *již vždy* odlišovat od člověka nekřesťanského (ponecháme-li stranou židy a muslimy). Hledáme, čím jsme jiní od světa kolem nás? No že pro nás není hlavní, první a určující člověk. Naše úsilí nemíří k člověku, nýbrž k Bohu. Toho milujeme celou silou, duší, myslí i srdcem.

A tak nemůžeme (a nemáme!) mít místo pro nic nikoho jiného. Možná trochu děsivé vyjádření, ale pochopme ho v hloubce a šíři biblického kánonu. Tato láska k Hospodinu je láska, o kterou usiloval Abram odcházející do daleké země. O kterou usiloval král David. O kterou usiloval třeba soudce Gedeón.

Z toho vyplývá, že se nám takto milovat Hospodina prostě nedaří. A také z toho vyplývá, že právě skrze tuto zcela kompletní a nekompromisní lásku k Hospodinu pro nás neexistují jiní bohové ani božstva. A že skrze tuto nekompromisní lásku ke Stvořiteli světa můžeme milovat mnohem více lidí, zvířat i světa, než kdyby bylo na prvním místě cokoli z tohoto stvořeného. Skrze lásku k Bohu mohu milovat celý svět. Právě a jen skrze tuto lásku...

Zde také nacházíme, co nás někdy tak nevyjádřeně trápí u lidí, kteří se křesťany prohlašují, ale my z nich znovu a znovu vnímáme, že to tak není. Často to nedokážeme pojmenovat - nenacházíme dostatečné argumenty na poli morálního jednání.

---

³ Theravádový (nejpůvodnější z dostupných) buddhismus učí, že člověk se může svými silami vyvázat ze samsáry (= putování; termín pro tento svět). Stačí jen, aby se dostatečně snažil. To je pravý opak biblické zvěsti!

Právě prvotnost Boha v mém životě je však úžasným prubířským kamenem lidské víry a nasměrování. Řada lidí přichází do kostela (i teplického!) za zábavou, ze zvyku, za společenským vyžitím atd. Ne proto, že by pro ně Stvořitel světa byl Alfou i Omegou, že by ho milovali nade vše ostatní.

Taková láska totiž znamená milovat Boha víc než své děti. Víc než své rodiče. Víc než svého partnera/partnerku. Víc než sám sebe. Víc než službu druhým lidem. Někdy je nejlepší (a tak Boží) službou nepomoci.

Ten vždy druhý

Druhé přikázání pak dokresluje již známou a i mnou dnes předestřenou „dvojniskovost“⁴ křesťanství. Jde však o přikázání druhé. Biblická náboženství trefně vystihují, že nelze milovat člověka jako sebe samého, pokud nemiluji nejprve Stvořitele světa celým svým srdcem atd.

Snadno se stává ve všech formách Církve, že buď lidé upřednostňují druhé s jejich zájmy, nebo sami sebe se svými zájmy. I zde je Kristus dobrým příkladem: Pro své bližní se nerozdal. Ale chránil je a varoval před vším, co vyplývá z jejich rozhodnutí následovat ho. Když potřeboval, odcházel do samot (např. už Mk 1, 35!). Když přetekl pohár trpělivosti, i to dal najevo (např. Mk 9, 19 či Mk 11, 15-19). A nakonec se stejně rozhodl následovat vůli svého Otce a zemřít pro hřích lidí.

I zákoník s tímto základem velice souhlasí. A brilantně dodá: A naplňovat tato slova je víc, než přinášet oběti a dary (dosl. „celopaly a oběti“).

Tak nejde jen o zákoníkův souhlas s Ježíšovým postojem ohledně největšího přikázání. Zákoník sám přidává něco navíc: Co jsou oběti, námaha, celopaly, když není láska k Bohu? K čemu je námaha, chtění a péče, když druhého miluji méně nebo více než sebe?

---

⁴ Ve skutečnosti však nejde o dvě ohniska, neboť ty jsou si v elipse rovna a obě jsou nezbytná jako střed v kružnici. V křesťanství (jak v pojetí SZ tak i NZ) je Hospodin první a člověk druhý. A tak i přikázání těchto se týkající (viz v. 29-31)

K ničemu. Ne náhodou je to téma shodné s částí epištoly do Říma, na níž kážu v posledních týdnech. Zároveň však, stejně jako Ježíš, ani zákoník vlastně nepřichází s něčím originálním (proč také?). Podobně už proroci - např. Iz 1, 11.

Zápalné a jiné oběti

Abychom však správně pochopili závažnost zákoníkova postoje (a tak Ježíšova ocenění!), musíme si zvědomit význam oběti v židovství i křesťanství.

Oběť patří neodmyslitelně k náboženství. I proto, že patří neodmyslitelně k praktickému lidskému životu. V různých náboženských systémech mívají oběti tyto základní funkce: Upokojit božstvo. Naklonit si božstvo., Vyjádřit prvenství božstva obětí, jež nemá mít praktický důsledek.

Stejně i v židovství a svým způsobem také v křesťanství: Starozákonní Israel měl mnoho podob a možností oběti - srv. Lv 1, 1nn - oběť pokojnou, zápalnou, za hřích, přídatnou atd. Židovství po pádu chrámu r. 70 po Kr. už nemá kde obětovat, a tak jsou tyto hmatatelné oběti nahrazeny tzv. „obětí díků“ (např. Ž 116, 17), tedy modlitbami. I křesťanství zná a aplikuje tento model - oběti vlastního času a energie dáváme najevo, kdo že je ten první v lidském (mém?) životě. Ne nadarmo řekl Martin Luther: Modlitba je nejmocnější nástroj, který má člověk k dispozici.

Chrámové oběti tak měli člověku prostředkovat a zpřítomňovat vztah s živým Stvořitelem světa v nejzákladnějších aspektech: vina, hřích, odpuštění, pokoj, oběť samotná.

Obětní rituály tedy nebyly a nejsou nic špatného. Ba dokonce je v mnohém škoda, že nám v křesťanství zbyly vlastně už jen v symbolické podobě - modlitby a Večeře Páně (kdy jde ještě k všemu o připomínku, ne opakování oběti!).

V Israeli bylo možno obětovat od samce býka (Lv 1, 3nn) až po hrst mouky (Lv 2m 1). Vždy však muselo jít o oběť „bez vady“, z prvotiny toho, co člověk měl. Tedy Hospodinův věrný měl obětovat to nejlepší, co měl Hospodinu. Ne to užít pro sebe nebo své děti. Měl to dát Hospodinu, neboť mu to přece stejně patří (Lv

27, 26). Zde už je snad nápadný vztah mezi největším přikázáním a obětí: Kdo to nejlepší, co má, nedává Bohu, nedrží vlastně první přikázání! K tomu pak také míří předchozí oddíl o dani pro císaře.

Bohužel je nutno dodat, že Hospodinu bylo běžně obětováno až ze zbytků. A je tomu tak podnes - ať už jde o lidský čas, síly nebo třeba peníze na salár. Běžně však, díky Bohu, neznamená samozřejmě a bez výjimek. A opět ne náhodou nás od v. 41 čeká oddíl o daru vdovy.

Otázkou pro křesťany zůstává, jak je to s našimi oběťmi? Kristus je oběť nejvyšší a vposledu jediná podstatná, neboť vykupující každého, kdo v něj věří. Máme tedy ještě něco obětovat? Není naše oběť snížením hodnoty oběti Krista na kříži?

Není. Pokud ji tak nezamýšlíme. Pokud jsou naše oběti vyjádřením největšího přikázání, potažmo druhého největšího, pak jsou zcela na místě. Ba dokonce nezbytné. Lidská ochota dobrovolně se vzdát něčeho, co je mé, a to zcela nepraktickým způsobem - spálením - totiž ukazuje seřazení hodnot. A co teprve takovéto vzdání se uskutečněné!

Zde nacházíme podstatu obětí: Já sám, ani nic, co mám, není mé. Já sám, ani nic, co mám nebo mít mohu, mi nevládne. To jsou jen věci, pomíjivost, samá pomíjivost. Proto to nejlepší z pomíjivého obětují Hospodinu - pracovní/volný čas, peníze, majetek, vlastní pověst.

Proč je to pro mnoho lidí opět bláznovstvím a něčím zcela nepřijatelným je nasnadě. Zejména v marxistických Čechách.

Závěr

Toto vše a mnohem víc pochopil a žil i ten zákoník z dnešního příběhu. A tak on, jako jediný v celém evangeliu⁵, je Kristem pochválen. A jak! „Nejsi daleko od Božího království!“

Jak snadné je být nedaleko Božího království - stačí, aby jediným v mém srdci, síle i mysli byl Bůh. A já mu obětoval z nejlepšího, co mám.

---

⁵ Dokonce ze všech evangelií! Pouze Marek uvádí tato překvapivě milá a laskavá Ježíšova slova!

Jak by se najednou nejen v ČCE opravovalo a pomáhalo, kdyby každý člen dával alespoň ten směšný dvacátek, tedy pět procent příjmu...

Tak málo stačí, aby člověk nebyl daleko od Božího království...

Rozhovor; Píseň: S280 + Modlitba Páně

Příště: Mk 12, 35-44